

VRTEC.

Izhaja
1. dne
vsacega
meseca
na celej
pôli in
stoji za
vse leto
2 gl.
40 kr.,
za pol
leta 1 gl.
30 kr.
av. vr.

Narod-
nina se
naprej
plačuje
in po-
šilja u-
redniš-
tvu v
Lingar-
jevih
ulicah
hiš. št. 1
v Ljub-
ljani.

Časopis s podobami za slovensko mladino.

Štev. 10.

V Ljubljani 1. oktobra 1878.

Leto VIII.

Lepa dōba ti mladosti —
Šolska leta, zlati čas,
Blažiš srca, daš modrosti,
Čas veseli si za nas!

Šolski zvon tak glasno pôje,
Kliče nas v učilnico,
Vabi v njo vesele rōje,
Radi ga poslušamo.

Šola.

V šoli radi se učimo,
Vednost si nabiramo,
Zraven še se veselimo,
Lepo se obnašamo.

Lepa dōba ti mladosti —
Šolska leta, zlati čas,
Bodi žetev nam v starosti
In veselje še za nas!

J. B.

K r a v a.

I.

V nekaj vási na Hrvatskem sta živelá mož in žena. Možu je bilo imé Pavel, a ženi Katarina. Da-si zeló ubožna, vendar sta se štela med srečnejše nego marsikdo, ki ima vsega, česar koli mu poželi srčé. To se zna, da nista imela pozemelskega bogastva, a toliko bogatejša sta bila na ónih zakladih, ki osrečujejo človeško dušo, to je, na lepih čednostih in ljubezni do Boga. Skrb za neumrjočo dušo jima je bila nad vse. Ko je necega dne toča pobila polje, ter je skrbna žena Katarina bridko zaradi tega jokala, tolaži jo mož, ves udan v voljo božjo, rekoč: „Čimu se jokaš, Katarina? Glej to je le nesreča, to še ni smrtni greh.“

Dobri Bog v nebesih je gledal s posebnim veseljem na ta dva zakonska človeka, blagoslovil ju je in jima dal sina, kateremu sta dala ime Florijan. Oče in mati sta imela sina za velik dar božji, ter sta ga podučevala v vsem, kar je Bogu dopadljivo. Pridno sta ga pošiljala v cerkev in šolo, ter sta si tudi sama ne le z besedo, temuč tudi z lepimi izgledi mnoge prizadejala, da bi seme, katero so skrbni učitelji mlademu dečku v srce sadili, uspešno pognalo in dober sad obrodilo. Ta njiu skrb ni bila zaman; seme je pognalo in prineslo stoteri sad učiteljem in staršem na veliko veselje. Florijanček je bil pobožen in priden deček, in starši so se vsak dan Bogu zahvaljevali, da jim je dal tako vrlega sina, od katerega upata čvrste podpore na starost.

Ali glej težkih nadlog, ki so zadele to krščansko obitelj. Pride vojska, *strašna vojska z našim večnim sovražnikom — Turkom. Mnogo krepkih mladeničev je moralo k vojakom. Tudi Florijan je moral biti vojak. Mati se ne da utolažiti, ker si je mislila, da so zdaj vsi njeni upi, katere je stavila v sina, splavali po vodi. Da-si je tudi očeta ta stvar zelo hudo zadela, skušal je vendar ženo potolažiti, a sinu je dal za odhod lepe nanke. Rekel mu je: „Ljubi sin! ti vidiš, da se nam je treba ločiti. Stvar je taka, da se ne da in ne more izpremeniti. Zatorej gledaj, da se zopet vidimo srečni in veseli. Imej Boga vedno pred očmi. Posnemaj svojega imenjaka sv. Florijana, ki je bil tudi vojak, in je rajše služil Bogu nego li grehu. Poslušaj in ubogaj svoje predpostavljene, a tovarišem bodi prijazen in prizanesljiv. Čuvaj se pijančevanja in drugih nerodnosti, ki vojaškemu stanu ne delajo nobene časti. Ako bi te hotel kdo zapeljati v greh, spomni se svojih ubogih staršev, ki so te vedno le k dobremu napeljevali.“ Te očetove besede so sina zelo ganile in obljubil je, da se hoče po njih ravnati.*

Že za nekoliko tednov so dobili starši pismo od svojega sina. Pisal jim je, da se mu dobro godi. Zahvaljeval se jim je za brezštevilne dobrote in jih prosil, da naj molijo zanj, ker vsak dan pričakuje, da ga pokliče vojaška tromba v krvavi boj. Odslej ubogi starši niso dobili nobenega pisma več od svojega ljubega sina. Bali so se, da je gotovo padel in smrt storil v krvavem boji s sovražnikom. Čez dolgo dolgo časa pride k njim ubožen vojak ob lesenej nogi in jih prosi za miloščino. Ta jim pripoveduje, da je njih sin Florijan, katerega je dobro poznal, častno padel v krvavem boji za cesarja in domovino. Ne da se popisati žalost in bridkost, katero sta občutila oče in mati, ko sta slišala to prežalostno novico. Pavel, ki je imel močnejšo vero, ojunači se ter reče s pobožnim Jobom: „Gospod ga je nama dal, gospod ga je zopet vzel. Hvaljeno bodo njegovo ime!“ Tolažil je jokajočo se ženo in jej rekel: „Glej, ljuba moja! za naju je velika bridkost, da sva izgubila sina, od katerega sva se toliko nadejala na starost; ali pomisli, da je dobri Bog z nama le dobro mislil. Najin sin je zdaj pri Bogu v nebesih in uživa óno plačilo, kakor njegov imenjak sv. Florijan. A kako bi nama bilo pri srci, ako bi se bil povrnil živ, pa izpriden in len človek, kakor se le prerado zgodi pri vojaki? Zatorej udajva se v voljo božjo in ne žalujva, ker gotovo ga zopet vidiva v nebesih, kjer se nikoli več ne ločiva od njega.“ Te besede so potolažile žalostno mater. Ali glej! komaj se zaceli rana, ki jo je naredilo žalostno sporočilo o sinovej smrti, že ju zadene drugi še hujši udarec. Sovražnik prihruje tudi v vas, kjer sta živela Pavel in Katarina, ter vzame ubožnim prebivalcem

vse, kar se je vzeti dalo. Tudi Pavlovo hišo so vsega oropali. A komaj zapusti nenasitni sovražnik vas, glej zopet druge nesreče! — Okolu pólunoči nastane strašen ogenj, ki je v malo urah vse, kar je še sovražniku ostalo, izpremenil v prah in pepel. Pavel in Katarina prodata zemljišče in gresta v neko drugo vas, kjer si kupita majheno kôčo. Ali tudi tukaj se jima je tako slabo godilo, da sta bila primorana prodati kravo, to jedino živinče, ki sta je imela pri hiši. V teh svojih velikih nadlogah sta večkrat mislila na ljubega sina Florijana. „Oh,“ rekla je malo ne vsak dan Katarina svojemu možu, „da bi naju že skoraj hotel ljubi Bog vzeti in združiti z najinim preljubim sinom — Florijanom.“

II.

Florijan, katerega so starši že kot mrtvega objokovali, živel je še. Zaradi svoje hrabrosti in lepega vedenja napredoval je pri vojakihi, in kmalu postane častnik (oficir). V nekej krvavej bitki je bil res hudo ranjen, a prenesli so ga v bôlnico, kjer je kmalu ozdravel. Ko je bil mir sklenjen, polastí se ga želja, da gre domóv in obišče starše, katerim že toliko časa ni nič pisal. Ali na svojo veliko žalost najde le še zadnje ostanke svoje rodne hiše. Nihče mu ni znal povedati, kam so odšli njegovi starši, in že se je bal, da so brž ko ne v ognji morali žalosten konec storiti. Sklene v bližnjej vasi si prenočišča poiskati. Ko se zvečer, v žalostne misli zatopljen, približuje vasi, ugleda kmetskega dečka, ki je s šibo v roci gnal kravo pred soboj. Nu to je bila čudna krava in deček je imel dosti opraviti z njo. Vedno je silila nazaj k samotnej kočí, naj je deček še tako udrihal po njej.

„Zakaj sili ta krava vedno nazaj k ónej kôči?“ vpraša Florijan kmetkega dečka.

„Oh,“ odgovori deček, „bila je to krava necega siromaka, ki jo je predvčerajšnem prodal. Od tega časa ubogo živinče neče niti jesti; a kadar koli je ženem tukaj memo, vselej bi rado nazaj v svoj poprejšni dom.“

Častnika je to zelo zanimalo in rad bi kaj več poizvedel o tej stvári. Zatorej se takój poda v samotno kôčo do siromaka, čegar je krava bila. Nu kdo popiše njegovo zavzetje in veselje, ko najde v revnej kôči svoje preljuje starše? Hotel jih je takój z odprtima rokama objeti in pritisniti na svoje prsi, a bal se je, da bi jim nenadna radost utegnila škodovati, zatorej sklène jih poprej malo pripraviti k tacemu nenadnemu veselju. Reče jim, da njih sin Florijan ni mrtev, nego živi v sreči in zadovoljnosti. Ko jih tako nekoliko pripravi, vzklikne veselo: „Evo vam vašega sina Florijana! Bog me je ohranil čvrstega in zdravega.“ Oče in mati nista znala, ali bi verjela svojim očem ali ne. Mislila sta, da so to le sanje, ter da ni nikakor mogoče, da bi bil njiju sin v tako lepej vojaškej obleki in z zlato svetinjo na prsih. Nič drugega nista mogla, samo čudila sta se in jokala.

Florijan vzame svoje starše k sebi ter jim z vsakim dnevom kaže, kako močna je v njem otroška ljubezen. Ko so o prijetnih jesenskih večerih sedeli na klopi zunaj pred hišo, večkrat so se pogovarjali o čudnem dogodku prodane krave. A oče Pavel, kateremu so že lasjé začeli sivéti, obrnili so razgovor vselej na Boga. Rekli so: „Zdelo se je meni in tvojej materi, da je naju Bog že popolnem zapustil ter da ni več nobene pomoči za naju. Najina vera

in zaupanje na Boga je začelo pešati in že sva skoraj mislila, da dobrega Boga ni v nebesih. Ali glej! Bog se posluži uboge živine, da nama pošlje sina, po katerem sva toliko časa žalovala. Tako je tudi ukazal krokarju, da je nosil živež proroku Eliju, in košuti, da je pripeljala moža zvestej Genovefi. Zatorej čast in hvala na vse veke dobremu Bogu, ki tako očetovsko skrbi za svoje otroke.“

Poslovenil I. T.

Piskrovezec Janko.

Janko je bil sin uboge vdove v nekej vási ne daleč od mesta Trenčina na Ogrskem. Izpolnivši deseto leto svoje starosti, sklene, podati se v daljni svet, da bi si z vezanjem starih loncev zaslužil po kak krajcar, ter bi tako ubožnej in bolehnjej materi vsaj nekoliko pomagal. S težkim sreem je odhajal iz doma, nevedoč, je-li se še kedaj vrne, da vidi svojo preljubo mater. Pri odhodu mu rečejo mati: „Bog s teboj, ljubi moj Janko! Nimam ničesar, da bi ti dala za popotnico. Ono malo, kar mi je še ostalo po smrti tvojega očeta, pobrala mi je moja dolga bolezen. Ali nekaj ti hočem vendar dati, da vzameš s seboj na pot, nekaj, kar je mnogo več vredno nego največje blagó in bogastvo, in to je — materin blagoslov. Bodi vedno pošten, imej zmirom Boga pred očmi, in kadar bi te skušnjave napadale, spomni se vselej svojega pokojnega očeta, ki te zdaj gotovo tudi blagoslavlja, kakor te blagoslovím jaz, tvoja dobra mati!“

Tako je govorila mati z žalostnim glasom, a Janko jej je s solzami v očéh obljubil, da neče nikoli pozabiti njenih lepih nauk, katere hoče globoko v svojem srci ohraniti in se ves čas svojega življenja po njih ravnati.

Janko je bil res priden deček ter si je z vezanjem in krpanjem starih loncev zaslužil kmalu nekaj krajcarjev, katere je takój poslal materi domov, prosječ jo, da si naj kupi, česar najbolj potrebuje. To se zna, da je moral Janko, ako je hotel materi kaj poslati, dosti gladú prestajati in le ob suhem kruhu živeti.

Na svojem potovanji pride Janko tudi na Dunaj, kjer so se zanj začeli zeló hudi dnevi. Kamor koli je pogledal siromak, vse mu je bilo tuje in nihče ni razumel njegovega jezika. Ker ni mogel nikjer dobiti dela, zatorej tudi ni bilo nobenega zaslužka. Lačen je bil, da se Bogu usmili; že tri dni ni imel skorjice kruha v ustih. Da bi prosjačil po hišah, bilo ga je sram, in nikakor se ni mogel pripraviti k temu, da-si ga je glad še tako hudo pritiskal.

Necega dne sedi lačen pred vrati prekrasno zidane hiše, ter prosi Boga, da bi se ga usmiliti in mu pomagal bodi si že takó ali takó. Zdajci zasliši svoj preljubi materni jezik. Takój skoči na noge ter gleda, odkod so ti presladki glasovi. Kmalu zapazi dva častnika, ki se pogovarjata v slovaškem jeziku. Ko se mu približata, sname klobuk z glave ter ju nagovori: „Oh usmilita se me, dobra človeka, drugače poginem od gladú!“ Častnika pogledata ubozega dečka, pa menda že vajena taci h mladih prosjakov, ne zmenita se zanj ter gresta dalje. Dečku se vlijó debele solze po licu in joka tako milo, da bi se ga najtrji kamen usmiliti moral. Zdaj se jeden častnikov obrne, pogleda dečka bolj resno v lice, vzame goldinar iz listnice, pomolí ga dečku in mu reče: „Ná, vzemi goldinar, izméli ga, obdrži sebi 10 kr., a ostanek mi prinesi v gostilnico tam pri ónej velikej hiši.“